

Historia

Texthäfte till delprov B

Årskurs

9

Elevens namn och klass/grupp

Material till uppgift 3

Olof Palmes tal:

”Man bör kalla saker och ting vid deras rätta namn. Och det som pågår idag i Vietnam, det är en form av tortyr.

[...]

Det man nu gör det är att plåga människor. Plåga en nation för att förödmjuka den, tvinga den till underkastelse under maktspråk. Och därför är bombningarna ett illdåd, och av sådana har vi många exempel i den moderna historien. Och de är i allmänhet förbundna med ett namn.

Guernica, Oradour, Babij Jar, Katyn, Lidice, Sharpeville, Treblinka. Där har våldet triumferat. Men eftervärldens dom har fallit hård över dem som burit ansvaret.

Nu fogas ett nytt namn till raden, Hanoi julen 1972”

Här sätts de platser som Olof Palme använder i talet in i ett kort historiskt sammanhang:

Ort	Historiskt sammanhang
Guernica	Under spanska inbördeskriget (1936–1939) bombades byn Guernica av tysk och italiensk militär.
Oradour	Den 10 juni 1944 utförde 200 SS-soldater en massaker på invånare i den franska staden Oradour.
Babij Jar	Babij Jar är en ravin i utkanten av staden Kiev i Ukraina. Här utförde soldater i den tyska armén år 1941 ett massmord på ca 50 000 judar.
Katyn	Katyn är ett skogsområde väster om Smolensk i Ryssland där ca. 4 000 polska officerare mördades av sovjetiska säkerhetstjänsten år 1940.
Lidice	Orten Lidice väster om Prag utplånades år 1942 av tyska SS-trupper, som hämnd för mordet på den tyske generalen Reinhard Heydrich.
Sharpeville	Sharpeville är ett bostadsområde för svarta i Sydafrika där polis 1960 sköt ihjäl 69 personer som protesterade mot diskrimineringen av svarta.
Treblinka	I det nazityska förintelslägret Treblinka som uppförts i Polen mördades mellan åren 1942 och 1943 ca 870 000 personer, mest judar.

Vad var Vietnamkriget?

Vietnamkriget pågick mellan åren 1960 och 1975. När landet Vietnam blev självständigt från Frankrike delades det i en nordvietnamesisk kommunistisk del och en sydvietnamesisk del som stöddes av USA. Gerillarörelser som ville störta den odemokratiske presidenten i Sydvietnam stöddes av Nordvietnam. Under 1960-talet gick USA med i kriget för att hjälpa regeringen i Sydvietnam. År 1973 drog sig USA ur kriget och 1975 kapitulerade regeringen i Sydvietnam. Vietnam blev då ett enat land.

Några hjälpmeningar för att komma igång och skriva:

- Olof Palme nämner platserna i sitt tal för att ...
- Treblinka använder han eftersom ...
- ... använder han eftersom ...
- Jag tycker att Palme använder historia på ett ... sätt. Det tycker jag eftersom ...

Material till uppgift 5

En historisk källa kan vara mer eller mindre användbar. Användbarheten beror dels på vad man ska skriva om, dels hur bra källan är ur ett källkritiskt perspektiv.

KÄLLA 1

Information om källan:

Följande är skrivet av en flicka som arbetade på Jönköpings Tändsticksfabrik i slutet av 1800-talet. Dikten skrevs av henne i en tändsticksask. Den hittades av en svensk emigrant i Amerika som svarade henne.

Källa:

”Flyg mina tändstickor i världen ut
Lys för mig
Medan jag sitter i den kvava fabriken
Och aldrig har tid att vara med vänner
Jag får bara arbeta
Mer än någon kan tro
Träffar ni tändstickor på någon annan
Så berätta om mig
Som bara packar och packar tändstickor
Så svetten lackar
Be honom skriva, adressen är lätt
Det är tändsticksfabrikens på etiketten”

KÄLLA 2

Information om källan:

Följande är skrivet i en lärobok för högstadiet. Boken är tryckt 1999.

Källa:

”Tändsticksindustrin sysselsatte främst kvinnor och barn. Barnen arbetade med att tillverka askar, stoppa tändstickor i askar och klistra etiketter.”

Material till uppgift 6

KÄLLA 1

Information om källan:

I början av 2000-talet intervjuade Tony Arnér tre kvinnor som har arbetat på Malmö Strumpfabrik, även kallad Strumpan i Malmö. Han skrev sedan en text om Strumpan. Texten skulle användas på ett museum. När han skrev texten använde han sig bland annat av intervjuerna. Du får nu läsa några delar av hans text. (Texterna är omarbetade men du ska behandla dem som äkta.)

Källa:

”Sömmerskorna satt vid sina maskiner. De träffade inte så många andra under arbetsdagen. Radion var viktig eftersom den gav information om livet utanför fabriken och gjorde arbetet lite lättare.”

”Några fick arbetsskador. En del av arbetet var enformigt och vissa rörelser upprepades många gånger. Sömmerskor har efteråt berättat att de var trötta i sina axlar och handleder efter arbetet.”

KÄLLA 2

Information om källan:

Bilden nedan är reklam för strumpbyxan Vogue någon gång på 1960-talet. Malmö Strumpfabrik tillverkade Voguestrumpan. (Bilden är äkta.)

Källa:

KÄLLA 3

Information om källan:

Bilden nedan är från Malmö Strumpfabrik någon gång på 1960-talet. Bilden visar hur sömmerskorna syr strumporna. (Bilden är äkta.)

Källa:

Några hjälpmeningar för att komma igång och skriva:

- Att arbeta som sömmerska på fabriken Strumpan på 1960- och 1970-talet var nog ...
- Det kan jag säga eftersom i källa nummer ... så
- Källa nummer ... är trovärdig eftersom ...
- Källa nummer ... är inte trovärdig eftersom ...

Material till uppgift 8

Gustav III, svensk kung 1771–1792, exempel från **tidsperiod 1**.

Regeringen Edén, 1918, exempel från **tidsperiod 2**.

Regeringen Reinfeldt, 2010, exempel från **tidsperiod 3**.

Några hjälpmeningar för att komma igång och skriva:

- En skillnad i den demokratiska situationen mellan tidsperioderna är...
- Historiska exempel som visar det är att...
- En orsak till detta kan vara...
- En likhet mellan tidsperioderna är...
- Historiska exempel som visar det är...
- Ett område där man kan se både kontinuitet och förändring är... eftersom...

Material till uppgift 10

I ditt framträdande i TV-programmet skall du använda dig av dina kunskaper om dessa två historiska perioder där arbetslösheten varit hög i Sverige.

Period 1. Under 1880-talet var arbetslösheten hög i Sverige och många utvandrade, bland annat till USA.

Period 2. Under 1930 -talet var arbetslösheten hög i Sverige men inte många utvandrade till andra länder.

Några hjälpmeningar för att komma igång och skriva:

- Jag har två historiska exempel som visar att utvandringen både kan öka och minska.
- Det som pekar på en ökning är exemplet från ... eftersom ...
- Eftersom situationen i dag är ... kan det leda till att ...
- Det som pekar på en minskning är exemplet från ... eftersom ...
- Eftersom situationen i dag är ... kan det leda till att ...

BILDFÖRTECKNING

Sid 6	<i>Malmö Strumpfabriks historia, en återblick</i> , AB Malmö Strumpfabrik 1971.
Sid 7	<i>Malmö Strumpfabriks historia, en återblick</i> , AB Malmö Strumpfabrik 1971
Sid 8, övre	Målning av Alexander Roslin, Nationalmuseum (IBL Bildbyrå).
Sid 8, nedre	H. Schück et. al., <i>Riksdagen genom tiderna</i> , Sveriges Riksdag/Riksbankens Jubileumsfond, 1985.
Sid 9	Foto: Björn Dalin (www.regeringen.se/content/1/c6/07/99/75/ba68c26e.jpg).
Sid 10, vänster	Foto: United States Library of Congress's Prints and Photograph Division (Wikimedia commons).
Sid 10, höger	Foto: SACs bildarkiv (www.sac.se/Om-SAC/Historik/Arkiv/Bildarkiv).

ÖVRIGA KÄLLOR

Citat sid 2	Transkriberingen av Olof Palmes tal är hämtat från www.olofpalme.org .
Citat sid 4	Dikt ur Lars Berggren & Mats Greiff, <i>En svensk historia från vikingatid till nutid</i> , Studentlitteratur, 2009.
Citat sid 4	Citat ur Hans Almgren et. al., <i>Historia Kompakt</i> , Gleerups förlag, 1999.
Citat sid 6	Citat ur T. Arnér, <i>AB Malmö Strumpfabrik, Dokumentation vid Malmö Museer</i> , Malmö stad och Malmö Museer, 2007.

MALMÖ HÖGSKOLA

Institutionen för individ och samhälle

© Skolverket